

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันประเทศไทยเป็นประเทศที่กำลังเร่งรัดพัฒนาบ้านเมืองให้เจริญก้าวหน้าในทุก ๆ ด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และการศึกษา แต่สิ่งที่เป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาทุกด้านนั้น ก็คือ การศึกษา ถ้าประชากรได้รับการศึกษา ได้รับความรู้ในด้านต่าง ๆ เพียงพอ ก็จะสามารถเข้าใจนโยบายของรัฐบาล ทำให้ง่ายแก่การดำเนินงานไปตามเป้าหมายที่รัฐบาลได้วางไว้ได้ และบุคคลเหล่านั้นจะช่วยสนับสนุนงานพัฒนาประเทศของรัฐบาลได้ การศึกษาจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างรีบด่วนที่ควรต้องเอาใจใส่เป็นพิเศษ ขณะนี้ตามท้องถิ่นต่าง ๆ ก็ยังประสบปัญหาการขาดแคลนครูและที่เรียนอยู่มาก ครูที่ผลิตออกมาทุกปี ๆ และอาคารเรียนที่สร้างเพิ่มขึ้นนั้น ยังไม่พอหรือยังไม่ได้สัดส่วนกับจำนวนนักเรียนที่เพิ่มมากขึ้นทุก ๆ ปี การที่ครูแต่ละคนต้องรับภาระกับนักเรียนจำนวนมาก ๆ นั้น ทำให้ขาดคุณภาพด้านการสอนไป ควบปัญหาเหล่านั้นเอง จึงมีผู้คิดค้นหาวิธีที่จะช่วยแบ่งเบาภาระการสอนของครู ที่จะทำให้การสอนมีคุณภาพดียิ่งขึ้น เทคโนโลยีทางการศึกษาใหม่ ๆ จึงได้เกิดขึ้นเรื่อย ๆ เพื่อให้ครูสามารถเลือกนำไปใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอนสิ่งหนึ่งในจำนวนเทคโนโลยีใหม่ ๆ หลาย ๆ อย่างนั้น ก็คือ โทรทัศน์

โทรทัศน์ เป็นคำที่คุ้นหูทุกคน และดูเหมือนว่าทุกคนจะรู้จักกันดี โลกเรามีโทรทัศน์มานานพอที่จะรู้จักแล้วว่า จุดดีของโทรทัศน์อยู่ตรงไหน ข้อแรก ก็คือสามารถไปถึงคนจำนวนมากมายได้ในเวลาเดียวกันเช่นเดียวกับวิทยุ ความสามารถอันนี้ทำให้โทรทัศน์เป็นเครื่องมือสำคัญเหลือเกินสำหรับรัฐบาลและองค์การอื่น ๆ ที่ต้องการเผยแพร่ข่าวสารไปยังประชาชน ประการที่สอง โทรทัศน์สามารถตรึงใจผู้ดูด้วยภาพ ทำให้เห็นเหตุการณ์ที่เหมือนจริง สามารถใช้ภาพแทนคำพูดได้ ประการที่สาม โทรทัศน์เป็นสื่อที่ทันสมัยที่คนวันสามารถถ่ายทอดเหตุการณ์ที่กำลังเกิดขึ้นจริง ๆ นั้นได้ทันที อันเป็นลักษณะที่ต่างไปจาก

ภาพยนตร์ ซึ่งเป็นสิ่งที่ถ่ายภาพเก็บไว้ล่วงหน้าแล้ว^๑

จากข้อดีของโทรทัศน์เอง ทำให้โทรทัศน์เป็นสิ่งที่มีความสามารถทำอะไรได้
อย่างมากมาย ประชาชนที่มีเครื่องรับอยู่ในเขตรัศมีของกำลังส่งของเครื่องส่งโทรทัศน์
ก็จะได้รับข่าวสาร ความรู้ และได้รับอิทธิพลจากสิ่งที่ได้รับฟัง ทำให้ได้มีหูตากว้างขวาง
ซึ้งกว่าเก่า เนื่องจากโทรทัศน์เป็นสื่อที่มีความสามารถเข้าถึงจิตใจคนได้ดั่งนั้นเอง จึง
ได้มีผู้คิดเอาประโยชน์ของโทรทัศน์มาใช้ในการศึกษา เพื่อเป็นการส่งเสริมความรู้และ
ความสนใจในวิชาการต่าง ๆ แก่ผู้ดู ซึ่งเราเรียกกันโดยทั่วไปว่า โทรทัศน์เพื่อการศึกษ

โทรทัศน์เพื่อการศึกษายังนับว่าเป็นเรื่องใหม่ แต่เป็นสิ่งที่ได้พัฒนาไปอย่าง
รวดเร็วในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ทั้งนี้ ก็ด้วยการเห็นประโยชน์อันสำคัญของโทรทัศน์
นั่นเอง Walter Arno Wittich ^๒ ได้กล่าวว่า โทรทัศน์เป็นสื่อในการนำประสพ-
การณ์ใหม่ ๆ มาสู่ห้องเรียน ครูสามารถใช้โทรทัศน์ในการสาธิต ใช้อธิบายเนื้อหาของ
บทเรียน แสดงเทคนิคของงานฝีมือให้เห็นอย่างแจ่มชัด สามารถใช้บรรยายให้เห็นถึง
วัฒนธรรมและพลเมืองของประเทศต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี รายการโทรทัศน์รายการหนึ่ง ๆ
นั้น สามารถจะเป็นแหล่งรวมวัสดุทัศนูปกรณ์ได้ทุกอย่าง เช่น อาจจะมีทั้งภาพยนตร์คอน-
สตัน ๆ มีแผนภูมิ ใสอะแกรม ทั่วหนังสือ รูปภาพ สไลด์ เสียงบางตอนจากเครื่องบันทึกเทป

The North Central Association of College and secondary
schools^๓ ได้กล่าวถึงคุณค่าของการยอมรับเอาโทรทัศน์มาเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งใน
การสอนว่า

^๑ Alan Hancock, Address, C E T O Seminar and Training
Course, Bangkok, Thailand, March 1968.

^๒ Walter Arne Wittich, Charles Francis Schuller, Audio-
Visual Materials, second ed., Harper & Brothers, Publishers,
N.Y., 1957, p.431.

^๓ James W. Brown and Others, A-V Instruction; Materials
and Methods, McGraw-Hill Book Company, N.Y., second ed., 1964,
p.220.

๑. โทรทัศน์เป็นสื่อมวลชนอย่างใหม่ แต่ไม่ใช่เป็นวิธีการสอนและการเรียนรู้
อย่างใหม่ สามารถทำให้เกิดกระบวนการสอนและการเรียนรู้หลาย ๆ อย่าง แต่ถ้าว
ใช้ให้ได้อย่างดีนั้น ขึ้นอยู่กับหลักจิตวิทยาเบื้องต้น ซึ่งใช้ได้เป็นผลสำเร็จในกระบวนการเรียน
รู้ ทักษะคติของผู้เรียน และผลของการสอนจะได้รับผลตามคุณภาพของการสอน และปรับให้
เข้ากับความต้องการและความกระตือรือร้นของผู้เรียนในการสอนด้วยโทรทัศน์ เช่นเดียว
กับการสอนธรรมดาในห้องเรียน

๒. การใช้โทรทัศน์อย่างถูกต้อง จะเป็นสิ่งล่อใจอย่างใหม่ที่ชวนให้นักเรียนเกิด
ความรับผิดชอบในการเรียนรู่มากยิ่งขึ้น

๓. การสอนทางโทรทัศน์ให้ได้อย่างดีนั้น จะต้องมี การเตรียมรายการอย่างดีและ
มีผู้สอนที่ชำนาญมากกว่าการสอนในห้องเรียนธรรมดา

๔. โทรทัศน์ไม่ได้เป็นการศึกษาในตัวของมันเอง แต่ใช้เป็นเครื่องมืออย่าง
หนึ่ง ซึ่งมีนัยสำคัญเพียงแต่ให้บทความทางการศึกษาที่เฉพาะเท่านั้น

๕. ความสำเร็จในการใช้โทรทัศน์นั้น ต้องการความรับผิดชอบและความร่วมมือ
ร่วมใจกันอย่างมากในระหว่างผู้บริหารงาน ครู และผู้ชำนาญการอื่น ๆ

๖. ทักษะคติที่มีต่อการสอนทางโทรทัศน์ ค่อนข้างจะเฉพาะเจาะจงต่อวิชาและ
ครูผู้สอน

๗. ครูส่วนใหญ่ซึ่งได้สอนทางโทรทัศน์ หรือครูซึ่งเป็นผู้ใช้โทรทัศน์ในชั้นเรียน
และชอบใช้รายการโทรทัศน์ ครูเหล่านั้นจะไม่มีข้อสงสัยและคัดค้านการใช้โทรทัศน์เป็นสื่อ
การสอน แต่ครูที่ไม่เห็นด้วยก็ยังมีอยู่มาก จนกว่าเขาจะได้เรียนรู้ว่าโทรทัศน์เป็นแหล่ง
การสอนที่ดีอย่างหนึ่ง

เนื่องจากเทศบาลนครกรุงเทพมีการระดมในการจะต้องจัดการศึกษาให้แก่เด็กที่อยู่ใน
ในเขตเทศบาลของจังหวัดพระนครทั้งหมด ให้ได้รับการศึกษาตามพระราชบัญญัติประถม
ศึกษา และได้เล็งเห็นประโยชน์อันทรงคุณค่าของโทรทัศน์ว่าจะช่วยงานการส่งเสริมการ
ศึกษาได้ดีทางหนึ่ง จึงได้วางโครงการจัดโทรทัศน์ศึกษาขึ้น เรียกชื่อว่า "โครงการ
จัดรายการโทรทัศน์ศึกษาของเทศบาลนครกรุงเทพชั้นทดลอง" โดยความร่วมมือของ
สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีช่อง ๕ ทำการทดลองออกอากาศครั้งแรก เมื่อวันที่ ๒๐ ตุลาคม

พ.ศ. ๒๕๐๗ โดยมีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้ คือ^๔

๑. เพื่อส่งเสริมและช่วยให้นักเรียนสนใจและเพิกเฉยในการศึกษาเล่าเรียน
๒. เพื่อให้นักเรียนได้รับความรู้และประสบการณ์จากวิชาที่เล่าเรียนอย่างแท้จริง
๓. เพื่อส่งเสริมวิธีการสอนของครูและการเรียนของนักเรียนให้ได้ดียิ่งขึ้น
๔. เพื่อขจัดปัญหาในด้านอุปกรณ์การศึกษามางอย่างซึ่งทางโรงเรียนจัดหาได้ยาก
๕. เพื่อให้ผู้ปกครองทางบ้านมีโอกาสติดตามการเล่าเรียนของบุตรธิดาของตน
๖. เพื่อให้การใช้วัสดุทัศนศึกษาในโรงเรียนสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

จากวัตถุประสงค์ดังกล่าว ทำให้เทศบาลนครกรุงเทพพยายามจัดรายการที่จะเป็นประโยชน์แก่ครูและนักเรียนมากที่สุด พยายามสอดแทรกวิธีการสอนใหม่ ๆ ใช้ภาพยนตร์ เทคนิคพิเศษทางการถ่ายภาพ สาขิตสิ่งที่ไม่สามารถแสดงในห้องเรียนธรรมดาได้ และแสดงสิ่งที่ครูไม่สามารถจัดหามาให้นักเรียนดูได้ โดยวิธีนี้นักเรียนจำนวนมากจะได้รับความรู้จากครูหรือผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้รับเชิญมาสอนทางโทรทัศน์อย่างทั่วถึงกัน พร้อมทั้งครูก็ได้แนวการสอนที่ดีและใหม่ ๆ ไปด้วย และการสอนทางโทรทัศน์ยังเป็นสิ่งช่วยเร้าความสนใจของนักเรียนที่จะเรียนวิชานั้นมากขึ้นด้วย

วิชาต่าง ๆ ที่เทศบาลนครกรุงเทพได้จัดสอนทางโทรทัศน์ครั้งแรก ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๐๗-๒๕๐๘ มี ๔ วิชา จัดสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมปลาย คือ วิชาภาษาอังกฤษ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา และศิลปศึกษา โดยจัดส่งรายการออกอากาศเป็นประจำ สัปดาห์ละ ๓ ครั้ง ในวันจันทร์ พุธ ศุกร์ วันละ ๑ รายการ ใช้เวลาประมาณ ๑ ชั่วโมง ระหว่างเวลา ๑๐.๐๐ น. - ๑๑.๐๐ น. ต่อมาในปีการศึกษา ๒๕๑๐ ได้เพิ่มรายการออกอากาศอีกเป็นสัปดาห์ละ ๕ วัน ตั้งแต่วันจันทร์ถึงวันศุกร์ จัดวิชาเพิ่มขึ้นอีก ๒ วิชา คือ วิชาคณิตศาสตร์ และภาษาไทย ออกอากาศในเวลาเดิม วันละ ๒ รายการ รายการละ ๒๐ นาที วิชาภาษาอังกฤษแต่ละบทเรียน (รายการ) ออกอากาศซ้ำในวันอื่นอีกครั้งหนึ่ง

^๔เทศบาลนครกรุงเทพ, เอกสารโครงการจัดโทรทัศน์ศึกษา, พ.ศ. ๒๕๐๗.

สำหรับวิชาอื่น ๆ ออกอากาศซ้ำรายการละ ๓ ครั้ง ในสัปดาห์เดียวกัน ทั้งนี้ เพื่อเป็นการแก้ปัญหาเรื่องเครื่องรับโทรทัศน์ไม่พอกับจำนวนนักเรียน จึงได้จัดรายการซ้ำขึ้น เพื่อให้นักเรียนแต่ละห้อง เรียนผลัดเปลี่ยนกันดูได้อย่างทั่วถึง

ปีการศึกษา ๒๕๑๒ ได้เริ่มทดลองจัดรายการสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา (ประถมปีที่ ๓, ๔) เพิ่มขึ้น ในวิชาสังคมศึกษา และชั้นรองจนตรี วิชาอื่น ๆ ในระดับชั้นประถม ก็ยังคงมีอยู่เช่นเดิม บทเรียนแต่ละรายการจะออกอากาศซ้ำอย่างน้อย ๒ ครั้ง เพราะในปีนั้นตามโรงเรียนต่าง ๆ ได้มีจำนวนเครื่องรับโทรทัศน์เพิ่มขึ้น จากการที่เทศบาลนครกรุงเทพให้เพิ่มเติม และจากการที่โรงเรียนหามาเพิ่มเองบ้าง

เทศบาลนครกรุงเทพได้ทำการทดลองส่งรายการโทรทัศน์เข้าห้องเรียนมาได้เป็นเวลาหลายปีแล้ว แต่ยังไม่มีการวิจัยเกี่ยวกับผลของการสอนวิชาต่าง ๆ ทางโทรทัศน์ของเทศบาลนครกรุงเทพว่า ได้ผลแตกต่างจากการสอนแบบธรรมดาของครูในห้องเรียนอย่างไร ผู้วิจัยได้มีความสนใจในเรื่องนี้อยู่มาก จึงเลือกทำการวิจัยในหัวข้อเรื่อง การทดลองสอนวิชาสังคมศึกษาชั้นประถมปีที่ ๔ โดยใช้รายการโทรทัศน์ของเทศบาลนครกรุงเทพ ทั้งนี้ เพื่อต้องการทราบว่าผลการเรียนของนักเรียนที่เรียนจากโทรทัศน์ จะแตกต่างกับการเรียนในชั้นธรรมดาอย่างไร

เนื่องจากเมื่อวันที่ ๒๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๔ เทศบาลนครกรุงเทพและเทศบาลนครธนบุรี ได้รวมการบริหารงานเข้าด้วยกัน เปลี่ยนชื่อมาเป็น "เทศบาลนครหลวง" ตามประกาศในหนังสือราชกิจจานุเบกษา^๕ ดังนั้น หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ จึงต้องใช้ชื่อเรื่องว่า "การทดลองสอนวิชาสังคมศึกษาชั้นประถมปีที่ ๔ โดยใช้รายการโทรทัศน์ของเทศบาลนครหลวง"

^๕ ราชกิจจานุเบกษา, ประกาศของคณะปฏิวัติ, ฉบับที่ ๒๕, ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๘๘ ตอนที่ ๑๔๔ วันที่ ๒๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๔, หน้า ๘๒๐.

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ก. วัตถุประสงค์ทั่วไป

๑. เพื่อศึกษาวิธีการจัดรายการโทรทัศน์ศึกษา
๒. เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบผลการสอนทางโทรทัศน์กับการสอนในชั้นเรียน

ธรรมดา

๓. เพื่อศึกษาถึงประโยชน์และคุณค่าของการใช้โทรทัศน์ในการสอน
๔. เพื่อศึกษาความสนใจของนักเรียนที่มีต่อรายการโทรทัศน์ศึกษา
๕. เพื่อสนับสนุนให้ครูเห็นประโยชน์ของการใช้รายการโทรทัศน์ศึกษาใน

การสอน

๖. เพื่อศึกษาความเหมาะสมของการใช้โทรทัศน์เป็นเครื่องมือการสอนในระดับชั้นประถมศึกษา

ข. วัตถุประสงค์เฉพาะ

เพื่อเปรียบเทียบความเข้าใจและความจำของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ ระหว่างการเรียนบทเรียนวิชาสังคมศึกษาทางโทรทัศน์ของเทศบาลนครหลวงกับการเรียนในชั้นเรียนธรรมดา ในเรื่อง

- เมืองลพบุรี
- เมืองอยุธยา
- เมืองนครปฐม
- ประเทศลังกา

สมมุติฐานของการวิจัย

การสอนวิชาสังคมศึกษาโดยใช้รายการโทรทัศน์ศึกษา ย่อมได้ผลดีกว่าการสอนในชั้นเรียนธรรมดา ในระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น

ขอบเขตของการวิจัย

๑. ทำการเปรียบเทียบผลการสอนโดยใช้รายการโทรทัศน์ศึกษาของเทศบาลนครหลวง กับการสอนในชั้นเรียนธรรมดา กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔
๒. รายการวิชาสังคมศึกษาทางโทรทัศน์ของเทศบาลนครหลวง ๔ บทเรียน สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น
๓. ผู้วิจัยทำการสอนด้วยตนเอง ทั้งการสอนทางโทรทัศน์และการสอนในชั้นเรียนธรรมดา
๔. ทำการสอนเฉพาะนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ ของโรงเรียนเทศบาลวัดสมณานัมมารวิหาร
๕. นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างประชากร คัดเลือกมา ๒ กลุ่ม ๆ ละ ๓๐ คน โดยควบคุมให้นักเรียนทั้ง ๒ กลุ่ม มีลักษณะคล้ายกันที่สุดในเรื่อง เชื้อชาติและอายุ
๖. นักเรียนทั้งสองกลุ่มจะเรียนบทเรียนที่ทำการทดลองในเวลาเดียวกัน
๗. ข้อทดสอบที่ใช้ทดสอบแต่ละครั้ง จะวัดเฉพาะความเข้าใจและความจำเกี่ยวกับเนื้อเรื่องที่ได้เรียนเท่านั้น

ข้อตกลงเบื้องต้นของการวิจัย

๑. ผลการทดสอบเป็นเครื่องชี้ถึงความสามารถในการเรียนของนักเรียน
๒. การวัดความสามารถของนักเรียน ใช้วิธีทำการทดสอบจากข้อสอบที่เชื่อถือได้
๓. จำนวนประชากรในการทดลองครั้งนี้ ถือว่าเป็นตัวแทนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้น
๔. บทเรียนที่คัดเลือกมาสอนในการทดลอง ถือว่าเป็นตัวแทนวิชาสังคมศึกษา
๕. สภาพแวดล้อมของตัวแทนประชากร ควบคุมเฉพาะในด้านเชื้อชาติและอายุเท่านั้น
๖. การทดลองสอนนักเรียนทั้งกลุ่มทดลองที่สอนด้วยการใช้โทรทัศน์ และกลุ่มควบคุมซึ่งเรียนในชั้นธรรมดา มีผู้วิจัยเรื่องนี้เป็นผู้สอนเหมือนกันทั้งสองกลุ่ม

ประโยชน์ที่จะได้จากการวิจัยนี้

๑. เพื่อแสดงให้เห็นถึงประโยชน์ของโทรทัศน์ที่นำมาใช้กับการสอน
๒. เป็นประโยชน์กับหน่วยงานการศึกษาที่จะจัดการสอนทางโทรทัศน์
๓. เป็นแนวทางในการปรับปรุงการสอนของครู
๔. สนับสนุนให้ผู้เกี่ยวข้องสนใจกับการใช้โทรทัศน์เป็นสื่อการสอนอย่างหนึ่ง ซึ่งต่อไปในอนาคตอาจเป็นการลดภาระการสอนของครูลงไปได้
๕. เป็นประโยชน์กับเทศบาลนครหลวง ซึ่งจัดรายการโทรทัศน์ศึกษาอยู่ในปัจจุบัน

คำจำกัดความของการวิจัย

โทรทัศน์เพื่อการศึกษา หมายถึงการจัดรายการโทรทัศน์ออกอากาศเพื่อเป็นประโยชน์โดยเฉพาะด้านการศึกษา ซึ่งอาจจะเป็นการศึกษาทั่วไปสำหรับประชาชน หรือเป็นการศึกษาในโรงเรียนสำหรับนักเรียน

การสอนทางโทรทัศน์ หมายถึงการสอนวิชาใดวิชาหนึ่งแพร่ภาพออกทางโทรทัศน์ เพื่อให้ให้นักเรียนจำนวนมากได้เรียนวิชานั้นเหมือน ๆ กัน จากเครื่องรับโทรทัศน์ในโรงเรียน

การสอนแบบธรรมดา หมายถึงการสอนวิชาต่าง ๆ ตามปกติของครูในชั้นเรียน โดยไม่ได้ใช้โทรทัศน์

ครูโทรทัศน์ หมายถึงครูที่ทำการสอนทางโทรทัศน์

บทโทรทัศน์ หมายถึงบทเรียนหรือเนื้อหาวิชาที่ได้คัดเลือกมาสอนทางโทรทัศน์

นักเรียนกลุ่มทดลอง หมายถึงนักเรียนที่ได้รับการคัดเลือกสำหรับการทดลองให้เรียน โดยใช้รายการโทรทัศน์ศึกษา

นักเรียนกลุ่มควบคุม หมายถึงนักเรียนที่ถูกควบคุมสภาพแวดล้อมให้เหมือนกับนักเรียนกลุ่มทดลอง แต่ให้เรียนจากครูในชั้นเรียนธรรมดาไม่ใช้โทรทัศน์

รายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยนี้

การวิจัยเกี่ยวกับการใช้โทรทัศน์เพื่อการศึกษาในในเมืองไทย ยังไม่ค่อยมีการวิจัยกันกว้างขวางนัก อาจจะเป็นเพราะยังเป็นสิ่งใหม่ต่อวงการศึกษาของไทย และยังไม่แพร่หลาย

ประณีต โรหิตไคประการ^๖ ได้ทำการวิจัย เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๙ เรื่อง "การศึกษาการใช้โทรทัศน์ประกอบการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ชั้นประถมศึกษาของเทศบาลนครกรุงเทพ" ผลการวิจัยส่วนใหญ่เป็นการสำรวจทัศนคติและอุปสรรคของครูผู้ใช้โทรทัศน์ประกอบการสอน มีการศึกษาผลการเรียน โดยหาคะแนนเฉลี่ยจากข้อทดสอบวัดความเข้าใจดังนี้ นักเรียนเก่ง ๑๒ แขวง ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ ๕๔ คน (ซึ่งครูประจำชั้นเป็นผู้เลือก) ได้คะแนนเฉลี่ย ๗๕.๐๖% นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ จากแขวงต่าง ๆ ๓๒๐ คน ได้คะแนนเฉลี่ย ๖๐.๐๑% นักเรียนเก่งและนักเรียนทั่วไป ๓๗๔ คน ได้คะแนนเฉลี่ย ๖๒.๑๔% ในด้านทัศนคติ ครูส่วนมากชอบใช้รายการโทรทัศน์ เพราะมีวิธีการสอนและอุปกรณ์การสอนที่ดีกว่า

พ.ศ. ๒๕๑๐ สุภา วิทย์พัทธนา^๗ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การศึกษาทัศนคติของครูโรงเรียนเทศบาลในจังหวัดพระนคร ที่มีต่อการสอนทางโทรทัศน์ของเทศบาลนครกรุงเทพ" โดยออกแบบสอบถามครู ๒๐๗ คน จากโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครกรุงเทพ ที่ใช้โทรทัศน์ประกอบการสอน ๒๕ โรงเรียน ผลของการวิจัยมีดังนี้ ครูส่วนใหญ่เห็นว่า รายการ

^๖ประณีต โรหิตไคประการ, การศึกษาการใช้โทรทัศน์ประกอบการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ชั้นประถมศึกษาของเทศบาลนครกรุงเทพ, วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกวิชาโสตทัศนศึกษา, คณะบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, พ.ศ. ๒๕๐๙.

^๗สุภา วิทย์พัทธนา, การศึกษาทัศนคติของครูโรงเรียนเทศบาลในจังหวัดพระนครที่มีต่อการสอนทางโทรทัศน์ของเทศบาลนครกรุงเทพ, วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกวิชาโสตทัศนศึกษา, คณะบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, พ.ศ. ๒๕๑๐.

โทรทัศน์ศึกษาวิชาต่าง ๆ ที่จัดสอนนั้น รายการมีประโยชน์ต่อครูและนักเรียนมาก ระดับเนื้อหาบทเรียนเหมาะสมกับความรู้ของนักเรียน ทำให้นักเรียนได้เห็นการสาธิต การทดลอง ของจริง และอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่นำมาแสดงทางโทรทัศน์ ซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ ครูทางโรงเรียนไม่สามารถจัดหามาให้นักเรียนดูได้ ทำให้นักเรียนเกิดความสนใจในบทเรียน และได้รับความรู้เพิ่มขึ้น ในด้านคู่มือครูนั้น ครูก็ได้รับประโยชน์ในการเตรียมนักเรียน และช่วยสรุปเพิ่มเติมเนื้อหาวิชาภายหลังการสอน สำหรับเวลาออกอากาศนั้นเป็นเวลาที่เหมาะสมแล้ว สิ่งที่เป็นปัญหาและอุปสรรคนั้น ก็คือการจัดสถานที่ดูโทรทัศน์สำหรับนักเรียน ยังคับแคบไม่เหมาะสม เครื่องรับโทรทัศน์มีจำนวนไม่เพียงพอแก่นักเรียน ทำให้สภาพแวดล้อมในการดูไม่ได้ผลดีเท่าที่ควร

พ.ศ. ๒๕๑๔ วณี รัตนวงศ์ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การเปรียบเทียบผลการสอนวิชาสังคมศึกษา โดยใช้วีดีโอเทปกับการสอนโดยไม่ใช้วีดีโอเทป" โดยทำการทดลองกับนักเรียนระดับชั้น ป. ๖ศ. ตอนต้น ของวิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา จำนวน ๖๐ คน แบ่งนักเรียนออกเป็น ๒ กลุ่ม กลุ่มละ ๓๐ คน ให้นักเรียนทั้งสองกลุ่มมีลักษณะคล้ายกันที่สุดในเรื่อง เชื้อชาติ ปัญญา และอายุ กลุ่มหนึ่ง เรียนจากแถบบันทึกโทรทัศน์ และอีกกลุ่มหนึ่งเรียนในชั้นเรียนธรรมดา ให้นักเรียนทำข้อทดสอบวัดความเข้าใจในบทเรียนและเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยหลังจากทดลองทุกครั้ง (๕ ครั้ง) ผลปรากฏว่า ผลการเรียนของนักเรียนทั้งสองกลุ่มได้ผลไม่แตกต่างกัน แต่ในบางบทเรียน ผลการเรียนทางโทรทัศน์ดีกว่า สำหรับในด้าน การวัดความสามารถในการจำบทเรียนของนักเรียนทั้งสองกลุ่ม ก็ไม่แตกต่างกันเช่นกัน

วณี รัตนวงศ์, การเปรียบเทียบผลการสอนวิชาสังคมศึกษาโดยใช้วีดีโอเทปกับการสอนโดยไม่ใช้วีดีโอเทป, วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, แผนกวิชาสังคมศึกษา, คณะบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, พ.ศ. ๒๕๑๔.

งานวิจัยของต่างประเทศที่เกี่ยวข้อง

ความเชื่อถือได้ในการสอนโดยใช้โทรทัศน์ ได้มีการค้นคว้าและวิจัยกันอย่างกว้างขวางในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก

Pasewark^{๘๘} (๑๙๕๗) ได้ทำการทดลองสอนพิมพ์ดีดทางโทรทัศน์ โดยแบ่งนักเรียนออกเป็น ๒ กลุ่ม กลุ่มหนึ่งให้เรียนจากโทรทัศน์ ส่วนอีกกลุ่มหนึ่งให้เรียนในชั้นธรรมดา ทั้ง ๒ กลุ่มให้เรียนบทเรียนพิมพ์ดีด ๘๘ ชั่วโมงเท่า ๆ กัน และสอนโดยครูคนเดียวกัน ผลปรากฏว่า หลังจากจบหลักสูตรแล้ว นักเรียนกลุ่มที่เรียนจากโทรทัศน์สามารถพิมพ์ได้เร็วกว่านักเรียนกลุ่มที่เรียนในชั้นธรรมดา

Gordon^{๙๐} (๑๙๖๐) ได้ทำการทดลองกับนักเรียนในฮาวาย ๒๐ โรงเรียน ซึ่งมีปัญหาในการออกเสียงไม่ชัด โดยสอนการแก้ไขการพูดให้ชัดทางโทรทัศน์กับนักเรียนกลุ่มหนึ่ง และอีกกลุ่มให้เรียนกับครูในชั้นธรรมดา นักเรียนทั้ง ๒ กลุ่มจะให้ทำการพูดบันทึกเสียงไว้ทั้งก่อนและหลังรายการสอนการแก้ไข นักเรียนที่สอนโดยใช้โทรทัศน์มีคะแนนเฉลี่ย ๘.๘ เปรียบเทียบกับนักเรียนกลุ่มที่สอนโดยครูในชั้นธรรมดาซึ่งได้คะแนนเฉลี่ยน้อยกว่า ๐.๘

Abe^{๙๑} (๑๙๖๐) ได้ทำการเปรียบเทียบนักเรียนญี่ปุ่นที่สุ่มตัวอย่างมาสองกลุ่ม ให้กลุ่มหนึ่งเรียนกับรายการโทรทัศน์ ส่วนอีกกลุ่มหนึ่งเรียนจากคำบรรยาย โดยอาจารย์

^{๘๘} W.R. Pasewark, The effectiveness of Television as a medium of learning typewriting. Dissertation Abstracts, 1957, vol. 17 p. 579.

^{๙๐} M.J. Gordon. Third grade television classroom articulation program. Journal of Speech and Hearing Disorders, 1960, vol. 25 pp. 398-404.

^{๙๑} Kitao Abe. Analysis of the effects of television as a mass communication media. Tokyo: Tokyo University, 1960. Abstracted in Survey of Educational Media Research in the Far East, U.S. Department of Health, Education, and Welfare, 1963.

คนเดียวกัน รายงานเป็นเรื่องจิตวิทยาเบื้องต้นที่เกี่ยวกับจิต ผลปรากฏว่า นักเรียนกลุ่มที่เรียนจากคำบรรยายในห้อง มีนัยสำคัญตกว่านักเรียนกลุ่มที่เรียนจากโทรทัศน์

Enders ^{๑๒} (๑๙๖๐) ได้เปรียบเทียบนักเรียนชั้นประถมปีที่ ๖ สองกลุ่มซึ่งให้ดูรายการโทรทัศน์วิชาวิทยาศาสตร์ชุดหนึ่ง เปรียบเทียบกับนักเรียนกลุ่มควบคุมซึ่งไม่ได้ดูรายการโทรทัศน์ ผลการทดสอบปรากฏว่า นักเรียนที่ได้ดูรายการโทรทัศน์ทั้งสองกลุ่ม มีนัยสำคัญของคะแนนพัฒนาการมากกว่ากลุ่มควบคุม

Schramm ^{๑๓} (๑๙๖๒) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบการสอนทางโทรทัศน์กับการสอนแบบธรรมดาในห้องเรียน ๓๕๓ ครั้ง ใน ๕ วิชา ทดลองกับนักเรียนหลายระดับ ตั้งแต่ชั้นประถมปีที่ ๓ ถึงระดับวิทยาลัย ได้สรุปผลทั่วไปไว้ดังนี้

๑. จากผลการทดสอบความสัมฤทธิ์ผลในการเรียน ๖๕ เปอร์เซ็นต์ ไม่นับสำคัญระหว่างการสอนด้วยโทรทัศน์กับการสอนธรรมดาในห้องเรียน ๒๑ เปอร์เซ็นต์ เรียนด้วยโทรทัศน์ได้ผลดีกว่า และอีก ๑๔ เปอร์เซ็นต์ เรียนด้วยการสอนแบบธรรมดาดีกว่า

๒. การสอนทางโทรทัศน์ใช้ได้ผลดีกับนักเรียนในเกรด ๓ ถึง ๕ มากกว่านักเรียนระดับไฮสกูล หรือวิทยาลัย

๓. การสอนทางโทรทัศน์ได้รับความสำเร็จมากที่สุดในวิชา คณิตศาสตร์, วิทยาศาสตร์ และสังคมศึกษา ได้รับความสำเร็จน้อยในวิชา ประวัติศาสตร์, มนุษยศาสตร์ และวรรณคดี

๔. นักเรียนระดับประถมศึกษาที่มีความคิดเห็นว่า เขาเรียนรู้จากการสอนทาง

^{๑๒} D.E. Eenders. Academic achievement in grade six science resulting from supplementary instruction by open circuit television. Dissertation Abstracts, 1960, vol.21, p. 131.

^{๑๓} Wilbur Schramm, Learning from Instructional Television, Review of Educational research, April 1962, vol. 32, pp. 156-167

โทรทัศน์ได้มากกว่าที่นักเรียนระดับไฮสคูลและนักศึกษาระดับวิทยาลัยคิดว่า เขาจะเรียนรู้ได้มากจากการสอนทางโทรทัศน์

๕.ทัศนคติของนักศึกษาระดับวิทยาลัย ชอบการสอนทางโทรทัศน์น้อยกว่านักเรียนระดับไฮสคูล

๖. ทัศนคติที่มีต่อการสอนทางโทรทัศน์ ค่อนข้างจะพอใจต่อวิชาและครูผู้สอน

๗. ครูส่วนใหญ่ซึ่งได้สอนทางโทรทัศน์หรือครูซึ่งเป็นผู้ใช้โทรทัศน์ในห้องเรียน และชอบใช้รายการโทรทัศน์ ครูเหล่านี้จะไม่มีข้อสงสัยและต่อต้านกับการสอนแบบนี้ แต่ในกรณีครูโรงเรียนประถมศึกษาส่วนมาก การต่อต้านนี้ก็ยังไม่มีสิ้นสุดจนกว่าเขาจะเรียนรู้ว่าโทรทัศน์เป็นแหล่งการสอนอย่างหนึ่ง

๘. ปรากฏว่ามี การต่อต้านการสอนทางโทรทัศน์มากขึ้นในระดับวิทยาลัยมากกว่าในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา

Pinto ^{๑๔} (๑๙๖๒) ได้ทำการทดลองสอนประวัติศาสตร์สมัยกลางและสมัยใหม่ปัจจุบัน กับนักเรียนไฮสคูลในชิดี โดยใช้โทรทัศน์กับไม่ใช้โทรทัศน์ ให้นักเรียนตอบคำถามเกี่ยวกับการตีความหมายและบรรยาย ปรากฏว่า นักเรียนกลุ่มที่เรียนจากโทรทัศน์คะแนนมีนัยสำคัญดีกว่านักเรียนอีกสองกลุ่มที่สอนโดยไม่ใช้โทรทัศน์

Meacham ^{๑๕} (๑๙๖๓) ได้เปรียบเทียบนักเรียนในการเรียนตัดเย็บเสื้อผ้า นักเรียนกลุ่มที่เรียนจากโทรทัศน์มีนัยสำคัญในการแสดงออกในห้องปฏิบัติการดีกว่านักเรียนกลุ่มที่เรียนจากชั้นธรรมดา แม้ว่าจากการทดสอบเนื้อหาด้วยข้อสอบปรนัย นักเรียนทั้งสองกลุ่มจะแสดงว่ามีนัยสำคัญไม่แตกต่างกัน

^{๑๔} Viola Soto de Pinto. A study of educational television in three parts. Santiago, Chile: Manual de Salas Experimental School, University of Chile, 1962.

^{๑๕} Esther A. Meacham. The relative effectiveness of face-to-face lecture versus instructional television in a college clothing course. Dissertation Abstracts, 1963, Vol. 24, p. 276.

Hennes and Saltzman ^{๑๖} (๑๙๖๕) ได้ให้นักเรียนที่เลือกแล้ว ๕๗๐ คน ในระดับชั้นเกรด ๕ และ ๖ เรียนรายการส่งเสริมบทเรียน ๓ ชุดจากโทรทัศน์ คือ คณิตศาสตร์ คณิตศาสตร์ และภูมิศาสตร์ และไม่มีบททบทวนบทเรียนในชั้น จากการทำ ^๒ขอทดสอบ ปรากฏผลว่านักเรียนซึ่งดูบทเรียนจากทีวี คะแนนมีนัยสำคัญสูงกว่ากลุ่มควบคุม ซึ่งมีนักเรียน ๑,๐๐๐ คน

Gottschalk ^{๑๗} (๑๙๖๕) ได้ทำการวิจัยการเรียนภาษาเยอรมันของนักศึกษา ระดับวิทยาลัย ปรากฏผลดังนี้ นักศึกษากลุ่มที่เรียนจากรายการโทรทัศน์ระบบวงจรปิด มีนัยสำคัญในความเข้าใจในการพูดและอ่าน ดีกว่านักศึกษากลุ่มที่เรียนโดยวิธีธรรมดา แต่อย่างไรก็ตาม คะแนนของทั้งสองกลุ่มไม่มีนัยสำคัญแตกต่างกันในการสอบข้อเขียนครั้ง ^๒สุดท้าย

ข้อจำกัดของการวิจัย

ความไม่สมบูรณ์ของการวิจัยครั้งนี้ อาจเนื่องมาจาก

๑. เนื่องจากรายการโทรทัศน์ศึกษาวิชาต่าง ๆ ของเทศบาลนครหลวง ได้ กำหนดโครงการประจำปีไว้แน่นอนแล้ว ผู้วิจัยจึงไม่อาจเลือกเนื้อหาอื่นในวิชาสังคมศึกษา มาสอนได้ ต้องสอนตามโครงการโทรทัศน์ของเทศบาลนครหลวงที่วางไว้แล้ว ซึ่งเป็น ^๒รายการส่งเสริมบทเรียนเท่านั้น

๒. การวิจัยครั้งนี้อาจใช้เวลาในการทำการทดลองสั้นเกินไป

๑๖

J.D. Hennes and S.W. Saltzman. The Illinois Television project for the gifted. Urbana: Office of Instructional Resources, University of Illinois, 1965.

๑๗

G.H. Gottschalk. Closed-circuit television in second semester college German. Modern Language Journal, 1965, vol.49, pp. 86-91.

๓. การวิจัยเรื่องนี้ทำการทดลองในระดับการศึกษาเดี่ยว และในโรงเรียนเพียง
แห่งเดียว ทั้งนี้ เพราะมีเวลาจำกัด

๔. สภาพแวดล้อมและบรรยากาศสำหรับนักเรียนกลุ่มที่เรียนจากโทรทัศน์ไม่ดีพอ
โดยมีเสียงรบกวนจากห้องข้างเคียง ห้องดูโทรทัศน์แคบเกินไป และที่ตั้งของโทรทัศน์
ไม่ได้นุมกับระดับสายตา แสงเข้ามาในห้องมากเกินไป ซึ่งอาจเป็นเหตุให้การวัดความ
เข้าใจและความจำแปรปรวนไปได้

๕. การวิจัยครั้งนี้ไม่คำนึงถึงองค์ประกอบอื่น ๆ เช่น สภาพทางอารมณ์ของผู้
เรียนขณะทำการทดลอง สภาพฐานะทางเศรษฐกิจของผู้เรียน.

000975